

Utbildningsdepartementet
Universitets- och högskoleenheten
103 33 Stockholm

Umeå universitets remissvar över promemorian Förslag till ändringar för att öka mobiliteten tidigt i den akademiska karriären (U2024/00229)

Sammanfattning av Umeå universitets yttrande

- Umeå universitet ställer sig huvudsakligen positivt till promemorians förslag att
 - möjliggöra förenade anställningar mellan högskolan och andra sektorer.
 - anställning som biträdande lektor eller annan anställning som lärare vid högskolan ska kunna förenas med en anställning i en annan sektor om högskolan så beslutar.
 - varje högskola själv ska få bestämma om tidsgränsen ska vara högst fem eller högst sju år inom olika ämnesområden för att en person främst ska komma i fråga för en anställning som biträdande lektor.
- Vad gäller tidsgränsen vill universitetet framhålla att behovet ser olika ut mellan olika verksamheter inom lärosätet och om beslutet landar i att tillåta tillämpning av en sjuårsgräns är det viktigt att kunna bibehålla flexibilitet och tillåta tillämpning av nuvarande femårsgräns. I denna del bör även förordning (2022:1515) om möjlighet för universitet och högskolor att tillhandahålla bostäder ändras avseende 3 § så att den omfattar anställda vid högskolan som har avlagt doktorsexamen eller konstnärlig doktorsexamen eller har nått motsvarande vetenskaplig kompetens respektive konstnärlig kompetens högst sju år innan anställningen påbörjas.
- Universitetet vill uppmärksamma ett antal utmaningar, vilka också framgår av promemorian, som bland annat frågor om arbetsmiljö, arbetsrätt, pension och immaterialrätt. Frågor som, av lämpliga instanser, bör ses över och regleras för att underlätta för de aktuella verksamheterna. Universitetet vill i det sammanhanget framhålla sina goda erfarenheter av att hantera förenade anställningar med hälso- och sjukvården, som till exempel universitetets avtal om pensionsberäkning samt fördelarna med att ha en huvudarbetsgivare. Universitetets bedömning är att det, trots de utmaningar som finns, bör vara möjligt att hitta motsvarande lösningar för andra sektorer.
- Universitetet vill understryka att det för Umeå universitet är av yttersta vikt att den pensionslösning som vi idag har för förenade anställningar kvarstår. Vidare är det av yttersta vikt att en nationell ny öppnare reglering inte försvårar eller stoppar de lokala överenskommelser som vi har för kombinationsanställningar för till exempel biträdande lektorer på vissa lärosäten.

UMEÅ UNIVERSITET

Synpunkter på avsnitt 4 - Förenade anställningar ska underlättas för att främja mobilitet mellan högskolan och andra sektorer

Umeå universitet ser positivt på att den föreslagna förändringen kan resultera i fler praktiska forskningssamarbeten som kan stärka utbildning. Vidare kan det öppna fler karriärvägar för nuvarande och presumtiva medarbetare samt möjliggöra att disputerade ges möjlighet att fortsätta verka inom universitet och högskola. Förslaget kan också förenkla mobiliteten och bidra till ökad samverkan mellan olika aktörer.

Universitetet ser möjligheter med förenade anställningar inom lärarutbildning och skolområdet som en etablerad struktur som kan främja mobilitet mellan lärarutbildning samt förskola och skola och därigenom främja kopplingen mellan forskning och utbildning. Universitetet ser det vidare som en stor fördel om förenade anställningar med (primär)kommunal sektor kunde åstadkommas. Detta då stora delar av kliniskt arbete av exempelvis sjuksköterskor och arbets-/fysioterapeuter utförs inom kommunal äldreomsorg (men även inom skolan för skolsköterskor osv). Att ha lärare/forskare med den kopplingen skulle stärka berörda utbildningar och ämnesområden.

Beträffande tillämpning av förenade anställningar är det för universitetet av yttersta vikt att den pensionslösning med stöd av centrala kollektivavtal som tillämpas mellan Umeå universitet och regionerna inom Norra sjukvårdsregionen kvarstår. Universitetet ser betydande risker, bland annat när det gäller kompetensförsörjning, om dessa avtal sägs upp eller försämras i sitt innehåll. Förenade anställningar är nödvändiga för hälso- och sjukvårdsutveckling, genom klinisk och vårdvetenskaplig forskning, och för att professionsutbildningarna ska vara bemannade med lärare med hög och aktuell kompetens och därmed kunna ges i tillräcklig omfattning och med hög kvalitet.

Det är också av yttersta vikt att en nationell ny öppnare reglering inte försvårar eller stoppar de lokala överenskommelser som redan idag möjliggjort en del möjligheter till kombinationsanställningar för till exempel biträdande lektorer på vissa lärosäten, och vi är glada att promemorian från departementet belyser just detta och påtalar att det snarare handlar om en fördel i nationell harmonisering i begrepp/benämningar.

När det gäller meriteringsanställningar bedömer vi att det i vissa fall skulle kunna uppstå svårigheter med att kombinera en meriteringsanställning med en anställning hos extern part. Biträdande universitetslektorer kan ha utmaningar att under sin anställning nå kraven för befordran till universitetslektor och vi ser det i dagsläget oklart hur den totala tiden för en biträdande universitetslektor skulle kunna påverkas av en förenad anställning. Vi har dock goda erfarenheter av kombinationsanställningar inom hälso- och sjukvården och bedömer att det är fullt möjligt att komma fram till liknande lösningar för andra sektorer.

Vi undrar över om förslaget innebär att den huvudanställning som en person har till största delen kan finnas hos annan arbetsgivare än lärosätet och därmed att lärosätet har den mindre delen av anställningen, det vill säga omvänt förhållande till nuvarande förenade anställningar?

Universitetet vill avslutningsvis lyfta fram vikten av att en ny reglering inte påverkar möjligheten att använda de samverkansanställningar som finns reglerade i kollektivavtal och Högskoleförordning. De adjungerade anställningarna är väletablerade samverkansanställningar vars syfte och konstruktion vi värnar om. En adjungering erbjuder med sin tidsbegränsade konstruktion en flexibilitet över tid för verksamheter som har behov av att under viss tid tillföra en speciell kompetens av värde för verksamheten.

UMEÅ UNIVERSITET

Synpunkter på avsnitt 5 – Flexibiliteten vid anställning av biträdande lektorer ska öka för att stärka återväxten av framstående unga forskare

Universitetet ser huvudsakligen positivt på förslaget att varje högskola ska själv få bestämma om tidsgränsen ska vara högst fem eller högst sju år inom olika ämnesområden för att en person främst ska komma i fråga för en anställning som biträdande lektor. Det bör dock understrykas att tidsgränsen inte kan vara ett behörighetskrav.

Universitetet ser positivt på att förslaget öppnar upp för olika tillämpning inom olika ämnesområden och att det uppmuntrar till nationell samordning i frågan. Det är bra att ämnesområden lämnas upp till lärosätena att själva definiera. Dessa möjligheter öppnar upp för en anpassning till skilda discipliners och ämnens kompetenssituation och kompetensbehov.

Vad gäller tidsgränsen vill framhålla att behovet ser olika ut mellan olika verksamheter inom universitetet och om beslut fattas om en sjuårsgräns är det mycket viktigt att kunna bibehålla flexibilitet och tillåta tillämpning av nuvarande femårsgräns.

Hans Adolfsson

Rektor